

د هر ډول توکميز توپير (تبعيض) د له منځه وړلو
نړيوال تړون

ميثاق بين المللی رفع هر نوع تبعيض نژادی

میثاق بین المللی رفع هر
نوع تبعیض نژادی

مصوب ۲۱ دسامبر ۱۹۶۵ میلادی
(۱۳۴۴/۸/۳۰ خورشیدی) مجمع عمومی
سازمان ملل متحد

دول عاقد ایمن قرارداد:

نظر به این که منشور ملل متحد مبتنی است بر اصول حیثیت ذاتی و تساوی کلیه افراد انسانی و کلیه دول عضو ملل متحد متعهد شده اند که منفرداً و مشترکاً با همکاری سازمان برای نیل به یکی از هدفهای ملل متحد یعنی توسعه و تشویق احترام جهانی و واقعی به حقوق بشر و آزادیهای اساسی برای همه گان بدون تمایز نژاد یا جنس یا زبان یا مذهب اقدام نمایند. نظر به این که اعلامیه جهانی حقوق بشر اعلام میدارد که کلیه افراد انسانی به طور آزاد و یکسان، از لحاظ حیثیت و حقوق متولد میشوند، باید بتوانند از کلیه حقوق و آزادیهای مندرج در آن اعلامیه بدون تمایز به خصوص از حیثیت نژاد و رنگ و یا ملیت برخوردار شوند. نظر به این که کلیه افراد بشر در پیشگاه قانون برابر بوده و حقت دارند علیه هر نوع تبعیض و هر نوع تحریک به تبعیض از حمایت یکسان قانون برخوردار شوند. نظر به این که ملل متحد استعمار و کلیه روشهای تفکیک و تبعیض را که به همراه دارد به هر شکل و در هر محلی که موجود باشد محکوم نموده و اعلامیه مؤرخ چهاردهم دسامبر ۱۹۶۰ راجع به اعطای استقلال به کشورها و ملل مستعمره (قطعنامه ۱۵۱۴ دوره پانزدهم مجمع عمومی) لزوم ختم سریع و بی قید و شرط استعمار را تأیید و رسماً

د هر دول توکمیز توپیر (تبعیض)
د له منحه وړلو نړیوال تړون

د ملگرو ملتونو د سازمان د عمومي ټولني د ۱۹۶۵
میلادي کال د دسمبر ۲۱ د (۱۳۴۴/۸/۳۰) هجري
شمسي) نېټې مصوبه

د دغه تړون لاسلیک کوونکي هیوادونه:

داچي د ملگرو ملتونو د منشور موخي د ټولو انسانانو برابري او ذاتي اصولو د حیثیت د خوندي کولو پر بنسټ ولاړي دي. د ملگرو ملتونو ټول غړي هیوادونه په دي ژمن شوي دي، چې په ګډه او ځانګړي توګه د سازمان په مرسته د ملگرو ملتونو د يوي دغي موخي د ترلاسه کولو يا د مذهب، ژبي، جنس يا توکم د توپير د نه په پام کې لرلو څخه د ټولو وګړو د پاره د اساسي خپلواکيو او د بشر حقوقو ته د واقعي درناوي او د نړيوالي هڅوني او پراختيا له ليارې دغه موخي ترلاسه کړي داچي د ملگرو ملتونو د بشر حقوقو نړيواله اعلاميه څرګندوي، ټولي هغه آزادي او حقونه چې په دغه اعلاميه کې راغلي دي د حیثیت، رنگ توکم او ملیت د نه په پام کې لرلو سره پرته له توپير نه د هغو څخه برخمن شي. څرنګه چې ټول بشري وګړي د قانون په وړاندي يو برابر دي او د دي حق لري چې د هري هغې لمسوني په اړه چې غواړي د قانون په وړاندي د وګړو د يو برابري حق له مينځه يوسي د هغو په وړاندي ودریږي. دا چي د ملگرو ملتونو سازمان د استعمار او د هغه هر ډول بني چې رامنځته کوي يې، په هر ځاي او هره سيمه کې چې وي هغه محکوموي (د عمومي ټولني د ۱۵ د وري ۱۰۱۴ پريکړه ليک) او تر استعمار او ولکي لاندي هیوادونو ته د خپلواکي د ورکولو په اړه د ۱۹۶۰ کال د دسامبر د (۱۴) نېټې اعلاميه چي د استعمار او بنکيلاک لاندي هیوادونو کړندي او پرته له قيد و شرط څخه خلاصون پلي تاييد او رسماً يي اعلام

کری دی.

اعلام نموده است.

نظر به این که اعلامیه، مورخ بیست نوامبر ۱۹۶۳ ملل متحد (قطعنامه ۱۹۰۴ دوره هجدهم مجمع عمومی) راجع به رفع هر نوع تبعیض نژادی رسماً لزوم رفع سریع کلیه اشکال و همه مظاهر تبعیضات نژادی را در سراسر گیتی و همچنان لزوم تأمین تفاهم و احترام به حیثیت شخص انسانی را مورد تأیید قرار داده، با اطمینان به این که فرضیه سیادت و تفوق مبتنی بر اختلاف بین نژادها عملاً مردود و اخلاقاً محکوم و از نظر اجتماعی غیر عادلانه و خطرناک بوده و تبعیض نژادی نه از لحاظ نظری و نه از لحاظ عملی قابل توجیه نمیباشد، با تأیید مجدد این که تبعیض بین افراد بشر به جهات مبتنی بر نژاد و رنگ و یا ریشه قومی سدی در برابر وجود روابط دوستانه و مسالمت آمیز در میان ملل بوده و امکان دارد صلح و امنیت بین ملل و همچنین همزیستی هم آهنگ اشخاص را در داخل یک دولت مختل سازد.

خرنگه چي د ملگرو ملتونو د ۱۹۶۳ د نوامبر (۲۰) نېټې اعلامیه (د عمومي ټولني د اتلسمي دورې ۱۹۰۴ پریکړه لیک) چې د هر ډول توکمیز توپیر د له منځه وړلو په نړۍ کې په رسمي بڼه د ټولو نژادي او توکمیز توپیرونو د له منځه وړلو هر ډول بڼې چې موجودي وي په گړندي توگه له منځه یوسي او همدارنگه انساني شخصیت ته درناوي او د تفاهم او وروړوگلو د فضا رامنځته کول او د سوله یز ژوند پر تأمین یې ټینگار کړي دي. په دغه ډاډ چې د وگړو ترمنځ د توکم له مخې لوړوالي او غوره والي مردود او اخلاقاً محکوم گڼل کیږي او له ټولنیزه پلوه غیر عادلانه او خطرناکه گڼل کیږي، او توکمیز توپیر له نظري او عملی اړخه د توجیه وړ نه دي د دې په بیا یادوني سره چې د بشري وگړو ترمنځ توپیر د توکم، رنگ او قومې رېښې له مخې د هیوادونو ترمنځ د سوله یزي او وروړوگلو د فضا د له منځه وړلو لامل گززی او د دې امکان شته چې دا کار د نړیوالي سولي او امنیت د گډوډي او همدارنگه د یوه هیواد په دننه کې د وگړو ترمنځ بڼې اړیکې هم گډوډي کړي.

با اطمینان به این که وجود موانع نژادی با آرمانهای جامعه بشری قابل جمع نیست. با احساس خطر از مظاهر تبعیض نژادی که هنوز در برخی از نواحی جهان مشهود است و نیز از سیاستهای حکومتی مبتنی بر برتری یا تنفر نژادی از قبیل آپارتاید و تفکیک وجدانی مصمم به اتخاذ کلیه تدابیر لازم برای امحای سریع کلیه اشکال و تمامی مظاهر تبعیض نژادی و مصمم به پیش گیری و مبارزه با فرضیه ها و رویه های نژادی به منظور تسهیل حسن تفاهم بین نژادها و مبنای یک جامعه بین المللی که از قید کلیه

په دغه ډاډ سره چې د ټوکمیزو خنډونو شتوالي د بشري ټولنو د انساني آرمانونو سره برابري نه کوي، په دغه احساس سره چې تر اوسه پوري هم د نړۍ په یو شمیر سیمو او هیوادونو کې د توکمیز توپیر بیلگي لیدلي کیږي او ان د ځیني داسي حکومتونو سیاستونه چې د اپارتاید او د وجدان تفکیک په شان خبرې کوي د هغو د له منځه وړلو په اړه ټول هغه تدبیرونه چې د دا ډول مسایلو د هر ډول بڼې د له منځه تللو لامل شي تر لاس لاندې نیسي. او د یوې داسي نړیوالي ټولني ستنې رامنځته کړي چې هلته د وگړو ترمنځ اړیکې د تفاهم او د توکمونو ترمنځ د نژادیوالي مفاهیم دود ومومي او له هر ډول توکمیز بیلوالي او توپیر نه آزادي

تولنی رامنخته شی.

اشکال تبعیض و تفکیک نژادی آزاد باشد.

با تذکار مفاد قرارداد مربوط به رفع تبعیض در مورد شغل و حرفه مصوب سازمان بین المللی کار در سال ۱۹۵۸ و با توجه به قرارداد مربوط به مبارزه با تبعیض نژادی در زمینه تعلیم که از طرف سازمان فرهنگی علمی و تربیتی ملل متحد (یونسکو) در سال ۱۹۶۰ به تصویب رسیده با تمایل به اجرای اصول مقرر در اعلامیه ملل متحد راجع به رفع کلیه انواع تبعیضات نژادی و حصول اطمینان از اتخاذ سریع تدابیر عملی در این راه به شرح زیر موافقت نمودند:

په ۱۹۵۸ کال کې د کار د نړیوال سازمان مصوبه چې د کار او دندې د ترلاسه کولو په اړه هر ډول توپیر او تبعیض له منځه وړي، او نوموړي تړون ته په پارلرني سره چې د بنووني د تر لاسه کولو په برخه کې د هر ډول توپیر په وړاندې مبارزه کوي او دغه تړون په ۱۹۶۰ کال کې د (یونسکو) د ملگرو ملتونو د روزنیز، علمي، فرهنگي سازمان له خوا تصویب کړل شو او دي ته اشاره پکي شوي چې د ملگرو ملتونو په اعلامیو کې د توکمیزو توپیرونو او د تبعیضاتو د هر ډول او بڼې شتوالي مردود دي او په لاري کې د گړندیو تدبیرونو او ډاډ د ترلاسه کولو په اړه په لاندي توگه موافقه کړي ده:

لومړۍ برخه

بخش اول

لومړۍ ماده:

ماده ۱:

۱- در میثاق حاضر اصطلاح ((تبعیض نژادی)) اطلاق میشود به هر نوع تمایز و ممنوعیت یا محدودیت و یا رجحانی که بر اساس نژاد و رنگ یا نسب و یا منشأ ملی، قومی مبتنی بوده و هدف یا اثر آن از بین بردن و یا در معرض تهدید و مخاطره قرار دادن شناسایی یا تمتع و یا استیفاء در شرایط متساوی از حقوق بشر و آزادیهای اساسی در زمینه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و یا در هر زمینه دیگری از حیات عمومی باشد.

۱- په حاضر تړون کې د توکمیز توپیر اصطلاح عبارت ده له هر ډول توپیر، ممنوعیت خنډ او محدودیت یا هغه غوره والي چې د قومي او ملي منشا، نسب، رنگ او توکم پر اساس ولاړوي، او د هغه موخه او اغیزه داوي چې د عمومي ژوند په ټولو برخو کې یا په فرهنگي ټولنيزو او سياسي برخو کې د اساسي آزاديو او د بشر د حقوقو د يو برابري وړ شرايط له منځه وړي او هغه له گواښ سره مخامخ کوي په هر پلمه چې دا کار تر سره شي هغه توکمیز توپیر گڼل کیږی.

۲- قرارداد حاضر ناظر به ممنوعیتها و محدودیتها و یا رجحاناتی که هر یک از دول عاقد قرارداد بین اتباع خود و اتباع سایر دول قابل میشوند نخواهد بود.

۲- دغه تړون هغه خنډونه، محدودیتونه او غوره والي چې د تړون هر لوري هیواد یې د خپلو وگړیو او د نورو هیوادونو د وگړیو ترمنځ رامنخته کوي هغه ته نه قایلیری.

۳- مقررات قرارداد حاضر را نباید طوری

۳- د دغه تړون مقررات باید داسي تفسیر نه کړو

تفسیر نمود که در مقررات قانونی دول عاقد راجع به تابعیت و ملیت و قبول تابعیت به نحوی از انحاء مؤثر واقع شود. مشروط بر این که مقررات مزبور علیه ملیت خاصی قایل به تبعیض نباشد.

۴- تدابیر خاصی که صرفاً به منظور تأمین ترقی شایسته برخی از گروه های نژادی یا قومی یا افرادی که برای تمتع و استیفاء از حقوق بشر و آزادیهای اساسی در شرایط متساوی محتاج حمایت اند اتخاذ شده باشد، به منزله تدابیری که جنبه تبعیض نژادی دارند، تلقی نخواهد گردید. مشروط بر این که این اقدامات منجر به برقراری حقوق متمایز برای گروههای نژادی مختلف نشود و پس از حصول هدف های که موجب اتخاذ تدابیر مذکور گردیده بود ادامه نیابد.

ماده ۲:

۱- دول عاقد تبعیض نژادی را محکوم مینمایند و متعهد میشوند که با توسل به کلیه وسایل مقتضی و بدون درنگ سیاستی را دنبال کنند که هدف آن از بین بردن هر نوع تبعیض نژادی و تسهیل توافق و تفاهم در بین کلیه نژادها باشد و برای نیل به این مقصود:

الف: هر یک از دول عاقد متعهد میشود که به هیچ نوع اقدام و یا رفتار تبعیض نژادی علیه اشخاص و گروه های افراد و یا مؤسسات مبادرت نرزد و ترتیبی فراهم آورد که کلیه مقامات و مؤسسات دولتی اعم از مملکتی یا محلی این تعهد را رعایت نمایند.

ب: هر یک از دول عاقد متعهد میشود که هیچ روش تبعیض نژادی را که از طرف فرد یا سازمانی

چپ د ترون کوونکو هیوادونو هغه قانونی مقررات چپ د تابعیت، ملیت او د تابعیت د منلو په اړه په یوه بڼه مؤثر او اغیزمن واقع کیږي او په دې شرط چپ نوموړي مقررات د یوه ځانگړي ملیت په وړاندي خاص توپیر او تبعیض ته قایل نه وي د اعتبار وړ گڼي.

۴- ځني ځانگړي تدبیرونه چپ د ځانگړو قومي او نژادي ډلو د ژوند یا هغو وگړو په اړه چپ د بشر د حقوقو او اساسي آزادیو ته اړتیا لري د هغو د ژوند د هوساینې په اړه که داسې ننگي رامنځته کړل شي، دا ځکه چپ هغوي په برابر و شرایطو کې د برابري ونډه تر لاسه کړي دا په دې مانا نه ده چپ دا کار تبعیضي عمل وگڼل شي، مگر په دې شرط چپ دا کار د بیلابیلو توکمیزو ډلو لپاره د بیلابیلو حقوقو د رامنځته کولو سبب نه شي کله چپ د تر لاس لاندي تدبیرونو موخي تر لاسه شوې تر هغو وروسته باید دوام پیدا نه کړي.

دوهمه ماده:

۱- ترون کوونکي هیوادونه توکمیز توپیر محکوموي او ژمنه کوي چپ داسې پریکړنده لاري چاري او سیاستونه په مخکې ونیسي چپ د هر ډول توکمیز توپیر مخه ونیسي او د ټولو توکمونو ترمنځ داسې د تفاهم چاپیریال رامنځته کړي چپ هلته د یو بل د منلو شرایط موجود وي او د دغه موخي د تر لاسه کولو په اړه:

الف: هر یو ترون کوونکي هیواد ژمنه کوي چپ په هیڅ داسې اقدام لاس نه پوري کوي چپ هغه د وگړو، ډلو یا مؤسسو په وړاندي د توکمیز توپیر او چلند سبب شي او داسې ترتیب رامنځته کړي چپ ټول دولتي او سیمه ایز مقامات او مؤسسې د دغه ژمنې څخه پیروي وکړي.

ب: هر یو ترون کوونکي هیواد ژمنه کوي هر هغه توکمیز توپیر چپ د کوم هېواد او یا کوم سازمان له

اتخاذ گردیده مورد تشویق و دفاع و یا تأیید قرار ندهد.

ج: هر یک از دول عاقد مؤظف است تدابیر مؤثری اتخاذ نماید که سیاستهای مملکتی و محلی تجدید نظر و مقرراتی را که موجب ایجاد و یا تثبیت و استمرار تبعیضات نژادی گردد در هر کجا که باشد اصلاح یا ابطال و یا فسخ کند.

د: هر یک از دول عاقد مکلف است به کلیه وسایل مقتضی و منجمله در صورت اقتضاء از طریق تدابیر تقنینیه اعمال هر نوع تبعیض نژادی را از ناحیه افراد یا دسته ها یا سازمانها ممنوع سازد و بدان پایان دهد.

ه: هر یک از دول عاقد متعهد میشود عنداللزوم تشکیلات و نهضت های طرفدار یگانه گی نژاد ها و سایر وسایل از میان بردن موانع بین نژاد ها را مورد تشویق قرار دهد و موجبات عدم ترغیب هر عملی را که باعث تقویت تفرقه نژادی میشود فراهم آورد.

دول عاقد در صورت اقتضاء در زمینه های اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی و غیره تدابیر خاص و معینی برای تأمین رشد و توسعه مطلوب برخی گروه های نژادی یا افراد وابسته به آنها و حمایت از این گروه ها و افراد اتخاذ مینمایند. این تدابیر بدین منظور اتخاذ میگردد که استیفای کامل حقوق بشری و آزادیهای اساسی در شرایط متساوی برای ایشان تضمین شود، ولی نباید پس از نیل به هدف موجب و منشاء حفظ حقوق غیر متساوی و متمایز برای گروه های نژادی گردد.

ماده ۳:

دول عاقد به خصوص تفکیک نژادی و اعمال

خوا تر لاس لاندي نیول شوي وي هغه نه هخوي او تایید یې نه کوي.

ج: هر یو ژمنه کوونکي هیواد په دې اړ دې چې داسي اغیزمن تدبیرونه تر لاس لاندي ونیسي د هیواد مملکتی او سیمه ایز سیاستونه چې د توکمیزو توپیرونو د دوام او پابست او تثبیت کیدلو سبب کیږي هغه په هرځای او هره سیمه کې چې وې هغه اصلاح او یا یې له منځه یوسي.

د: هر یو غړي هیواد په دې اړ گڼل کیږی چې ټول پریکړنده تدبیرونه د غوښتنې په صورت کې د تقنیني چارو له ليارې هم وکړای شي هغه ډول توکمیز توپیر چې وکړي، ډلي، یا سازمانونه یې سرته رسوې هغه منع او پای ته ورسوي.

ه: هر یو تړون کوونکي هیواد ژمنه کوي چې د اړتیا په وخت کې هغه جوړښتونه او غورځنگونه چې د توکمنو د یو والي او د نورو هغو خنډونو د له منځه تللو سبب شي دا ډول جوړښتونه هخوي او د هر ډول داسي چلند د پاره چې د توکمیز توپیر د له منځه تللو سبب شي د هغه د پاره زمینه برابروي.

تړون کوونکي هیوادونه د غوښتنې په وخت کې په فرهنگي، ټولنیزو، اقتصادي برخو کې د ځینو توکمیزو ډلو د وړ پرمختگ په اړه ځانگړي تدبیرونه تر لاس لاندي نیسي ترڅو د هغوي د ښه پرمختگ لامل شي، دا تدبیرونه د دې دپاره نیول کیږی چې د هغوي د پاره په لازمو او برابر شرایطو کې د اساسي آزادیو او د بشر د حقوقو د بشپړ تر لاسه کیدني زمینه تضمین کړل شي.

درېمه ماده:

تړون کوونکي هیوادونه د توکمیز بیلوالی او

اپارتاید په اړه عملونه غندي هغه محکوموي او ژمنه کوي په ټوله هغه سیمه کې چې د هغوي د قضایي واک په بریدونو کې شامله وي د دا ډول عملونو سرته رسول په بشپړه توګه منع کوي او د هغوي جرړي کاري.

روش های اپارتاید را تقبیح و محکوم میکنند و متعهد میشوند که در کلیه اراضی که در قلمرو صلاحیت قضائی آنهاست انجام این قبیل اعمال و روشها را قدغن و ممنوع ساخته و آنرا ریشه کن سازند.

څلورمه ماده:

تړون کوونکي هیوادونه ټول هغه عملونه او چاري چې د تبلیغاتو او جوړښتونو له خوا د داسي نظریو او افکارو د هڅونې له لپاري کوم چې د توکمیز توپیر د یوې ډلې او توکم د لوړوالي سبب ګرزي پر نورو توکمونو او ډلو باندي د هغو دا چاره غندي او ژمنه کوي چې د همدا ډول تبلیغاتو او لمسونو د جرړو د ایستلو په اړه او د هر ډول توکمیز توپیر د له منځه وړلو په برخه کې وړ تدبیرونه تر لاس لاندې ونیسي او په دغه اړه د بشر د حقوقو نړیواله اعلامیه او همدارنگه هغه حقونه چې د دغه تړون په پنځمه ماده کې راغلي دي د خپلې پاملرنې وړ ګرځوي.

ماده ۴:

دول عاقد هر نوع تبلیغات و تشکیلاتی را که از افکار و نظریه های مبتنی بر تفوق یک نژاد و یا گروهی از اشخاص که رنگ و یا منشأ قومی معین دارند الهام بگیرد و یا هر نوع تنفر و تبعیض نژادی را توصیه یا تشویق کند، تقبیح مینمایند و متعهد میشوند که به منظور ریشه کن ساختن این چنین تحریکات یا تبعیضات و به طور کلی برای محو هر قسم تبعیض نژادی سریعاً تدابیر لازم را اتخاذ نمایند و در این راه اصول اعلامیه جهانی حقوق بشر و نیز حقوقی را که در ماده پنجم این قرارداد تصریح گردیده است مورد توجه قرار دهند.

تړون کوونکي هیوادونه ژمنه کوي چې:

دول عاقد مخصوصاً متعهد میشوند که:

الف: د توکمیزې کرکې یا د لوړ غوښتنې د هر ډول فکرونو خپرول، د توکمیز توپیر ته لمسونه او یا په زور سره د هر توکم او ډلې په وړاندې چې د رنگ او قومیت له مخې سره توپیر ولري او همدارنگه هر ډول مالي مرستې چې د توکمیز توپیر د رامنځته کیدو په اړه وي په قانوني توګه دي د سزا وړ کولو وړ جرمونو له جملې څخه وګڼل شي.

الف: نشر هر نوع افکار مبتنی بر تفوق یا نفرت نژادی و تحریک به تبعیض نژادی و همچنین اعمال زور یا تحریک به زور علیه هر نژاد و یا هر گروه که از حیث رنگ و قومیت متفاوت باشند و نیز بذل هر نوع مساعدت منجمله کمک مالی به فعالیتهای تبعیض نژادی را قانوناً از جرایم قابل مجازات اعلام نماید.

ب: سازمانونه او بل ډول تبلیغاتي فعالیت چې د توکمیز توپیر په اړه وي او هغه ته څوک هڅوي او همدارنگه په دا ډول سازمانونو کې غړیتوب په قانوني توګه د سزا وړ کولو وړ جرمونو څخه وګڼي.

ب: سازمانها و فعالیتهای تبلیغاتی متشکل و هر قسم فعالیت تبلیغاتی دیگر را که محرک تبلیغات نژادی بوده و یا ان را تشویق نماید و عضویت در این چنین سازمانها را قانوناً از جرایم قابل مجازات اعلام نماید.

ج: مسوولو مقامونو یا عمومی هیوادنی مؤسسو ته یا محلی مقاماتو ته دې د دې اجازه نه ورکوله کيږي چې توکميز توپيرونه وهڅوي.

ج: به مقامات مسوول یا مؤسسات عمومی اعم از مملکتی و یا محلی اجازه ندهند تبعیضات نژادی را ترغیب یا تشویق نمایند.

پنځمه ماده:

غږي هیوادونه د دویمي مادې د لیکل شویو حکمونو له مخې د خپلو اساسي ژمنو پر اساس ژمنه کوي چې توکميز توپيرونه په هره بڼه چې وي هغه منع کيږي او جرړي یې وکاري. او د قانون په وړاندي د هر وگړي د یو برابر لرلو حق د رنگ، ژبي، توکم، ملیت یا قومیت څخه پرته په پام کې ولري او هغه تضمین کړي.

ماده ۵:

دول عضو طبق تعهدات اساسی مندرج در ماده (۲) متعهد میشوند که تبعیضات نژادی را به هر شکل و صورتی که باشد ممنوع و ریشه کن سازند و حق هر فرد را به مساوات در برابر قانون و به ویژه در تمتع از حقوق زیر بدون تمایز از لحاظ نژاد یا رنگ یا ملیت یا قومیت تضمین نمایند:

الف: د محکمو په وړاندي د یو برابر حقوقو درلودل او همدارنگه د نورو هغو مراجعو په وړاندي یې چې د عدالت (نیاو) عملي کول پر غاړه لري.

الف: حق برخورداری از رفتار مساوی در برابر محاکم و سایر مراجعی که اجرای عدالت را به عهده دارند.

ب: د شخصي امنیت د لرلو حق، د تیري او جسمي زیان او صدمې له اړخه چې د دولت د مامورینو او یا کوم بل چا له خوا ورته رسیدلي وي په دغه اړه د دولت د ننګي څخه برخمن کیدل.

ب: حق برخورداری از امنیت شخصی و حمایت دولت در برابر تجاوز و صدمه جسمی از ناحیه مأمورین دولت و یا هر فرد یا دسته یا تشکیلات.

ج: سیاسي حقونه په تیره بیا په ټاکنو کې د گډون او د رایي ورکولو او نامزد کیدلو حق چې د ټولنيزي رأی اخیستني د سیستم په عمومی اداره او حکومت کې د گډون کولو حق او د دولتي څوکیو او دندو تر لاسه کولو هر مقام او رتبه چې وي په برابر شرایطو کې تر لاسه کړي.

ج: حقوق سیاسی به خصوص حق شرکت در انتخابات و رأی دادن و نامزد شدن به اساس سیستم اخذ رأی همگانی و یکسان و حق مشارکت در حکومت و اداره امور عمومی و حق نیل به مشاغل عمومی دولتی به هر رتبه و مقام در شرایط مساوی.

د: نور مدني حقونه په تیره بیا:

د: سایر حقوق مدنی خصوصاً:

۱- د یوه هیواد په دننه کې د استوګني د ځاي او آزاد تګ راتګ لرلو حق.

۱- حق رفت و آمد آزاد و انتخاب اقامتگاه در داخل یک کشور.

۲- د هر هیواد پریښودل او له دغه جملې څخه د خپل هیواد پریښودل او بیا بیرته هغه ته د راستنیدلو حق.

۲- حق ترک هر کشور و منجمله ترک میهن خود و بازگشت به آن.

- ۳- د یو تابعیت درلودل. ۳- حق داشتن یک تابعیت.
- ۴- د واده کولو او د میرمنې د غوره کولو حق. ۴- حق ازدواج و انتخاب همسر خود.
- ۵- د ملکیت درلودل څه په ځانگړي توگه وي څه په ډله ایزه یا د شرکت له لاري وي. ۵- حق تملک چه به صورت فردی و چه به شکل مشارکت.
- ۶- د میراث درلودلو حق، یا د توارث حق. ۶- حق توارث (میراث).
- ۷- د مذهب، وجدان او فکر د آزادي حق. ۷- حق آزادی فکر و وجدان و مذهب.
- ۸- د بیان او عقیدې د آزادي حق. ۸- آزادی عقیده و بیان.
- ۹- د سوله ایزو ټولنو (غونډو) د جوړولو او راغونډیدلو د آزادي حق. ۹- حق آزادی اجتماع و تشکیل جمعیت‌های مسالمت آمیز.
- ه) فرهنگي، ټولنيز او اقتصادي حقونه په تیره بیا: ه) حقوق اقتصادی واجتماعی و فرهنگی خصوصاً:
- ۱- د کار کولو او د دندې د ټاکلو آزادانه حق او د خپلي خوښې کار او عادلانه شرایطو څخه برخمن کیدل د وزگارتیا په وړاندې د ننګې او د برابر کار د پاره د برابر او وړ مزد او باړې ترلاسه کول او د منصفانه پاداش او بخشش ترلاسه کول.
- ۱- حق کار کردن و انتخاب آزاد شغل و استفاده از شرایط عادلانه و رضایت بخش کار و بر خورداری از حمایت در برابر بیکاری و دریافت دستمزد مساوی برای کار مساوی و دریافت پاداش منصفانه و رضایت بخش.
- ۲- د صنفی اتحادیو د جوړولو او په هغو کې د گډون کولو حق. ۲- حق تشکیل اتحادیه های صنفی و عضویت در آنها.
- ۳- د استوگنې د ځاي حق. ۳- حق مسکن.
- ۴- د ټولنیزو بیمو، ټولنیزو خدمتونو، د روغتیايي څارني او د روغتیا د عمومي درملني څخه د گټې اخیستلو حق. ۴- حق استفاده از بهداشت عمومی و مراقبتهای پزشکی و بیمه های اجتماعی و خدمات اجتماعی.
- ۵- د حرفه یي کار او زده کړې د ترلاسه کولو حق. ۵- حق تحصیل و کار آموزی حرفه یی.
- ۶- په یو برابر شرایطو کې په فرهنگي فعالیتونو کې د گډون کولو حق. ۶- حق مشارکت در فعالیتهای فرهنگی با شرایط یکسان.
- و: ټولو خدماتي ځایونو ته د رسیدلو حق و: حق دسترسی به کلیه امکنة خدماتی که

چې د ټولو د پاره وړاندي کيږي لکه د ليردونې وسايط، هوټلونه، رستورانونه، د نندارې ځايونه او پارکونه.

شپږمه ماده:

غږې او تړون کوونکي هيوادونه به په قضايي واک کې ټول گډون کوونکي وگړي د هر ډول توکميز توپير په وړاندي چې د وگړو اساسي آزادي او د بشر حقوق چې د دغه تړون د مقرراتو پرخلاف وي پر هغو عمل و نه کړي او سر غړونه ورڅخه وکړي د خپلو ملي واکمنو محکمو د ښه او اغيزمن عدالت د سرته رسولو ښي زميني برابري کړي او همدارنگه د وگړو حقونه د هغو زيانونو له کبله چې دوي ته د توکميز توپير له مخې رسيدلي وي په عادلانه توگه تضمين کړي.

اوومه ماده:

تړون کوونکي هيوادونه ژمنه کوي د هغو تعصباتو د مخنيوي په اړه چې د توکميز توپير د پاره زمينه برابروي او همدارنگه د ډلو او دولتونو ترمنځ د تفاهم او ورو گلوي د فضا د رامنځته کولو د ملگرو ملتونو د منشور د اصولو پر اساس د قومونو او توکمونو ترمنځ د ښه نيت د فضا رامنځته کول، د توکميزو توپيرونو د له منځه وړلو په برخه کې د ملگرو ملتونو د بشر د حقوقو د نړيوالې اعلاميې او د توکميز توپير د اعلاميې او همدارنگه د دغه تړون د گټو پر اساس وړ اقدامات په تيره بيا د ښوونې او روزنې، فرهنگ او د خبرونو د نشر کولو په برخه کې تر لاس لاندي ونيسي.

دوه يمه برخه

بخش دوم

به عموم عرضه ميشود از قبيل وسايط نقلیه و هوټلها و رستورانها و کافيها و تماشاخانه ها و پارکها.

ماده ۶:

دول عاقد برای کلیه افراد مشمول صلاحیت قضائی خود در برابر هر نوع تبعیض نژادی که حقوق بشر و آزادیهای اساسی افراد را برخلاف مقررات این قرارداد مورد تجاوز قرار دهد حمایت و یک طریقۀ دادرسی مؤثر در برابر محاکم ذیصلاح ملی و سایر مراجع صلاحیت دار مملکتی تأمین خواهند کرد و همچنین حقوق افراد را در مطالبۀ غرامت و جبران عادلانه و متناسب خسارتی که بر اثر اعمال تبعیضات نژادی وارد میگردد تضمین خواهند نمود.

ماده ۷:

دول عاقد متعهد میشوند به منظور مبارزه با تعصباتی که منجر به تبعیضات نژادی میشود و نیز برای تعمیم و بسط تفاهم و روحیۀ گذشت و سازش و مؤدت در میان ملل و گروه ها و نژادها و اقوام مختلف و ترویج نیات و اصول منشور ملل متحد و مفاد اعلامیۀ جهانیۀ حقوق بشر و اعلامیۀ ملل متحد در بارۀ رفع تبعیضات نژادی و مفاد این قرارداد اقدامات مؤثر علی الخصوص در زمینه تعلیم و تربیت، فرهنگ و نشر اخبار معمول دارند.

اتمه ماده:

۱- د توکميزو توپيرونو د له منځه وړلو په اړه کمیته (چې تر دي وروسته کمیته بلل کيږي) د اتلسو تنو کار پوهانو څخه چې بي پري او د اخلاقي ښو صفتونو لرونکي وي د خپلي پوهي او

ماده ۸:

۱- کمیته یی به منظور رفع تبعیضات نژادی (که از این پس ((کمیته)) نامیده میشود) مرکب از هجده نفر کارشناس واجد صفات عالی اخلاقی و بیطرفی که من باب اهلیت و مقام

شخصی مقام پر اساس دنده سرته ورسوي او د ترون کوونکو هیوادونو له لوري په عادلانه جغرافیوي سیمو د بیلابیلو تمدنونو او بیلابیلو قضایي سیستمونو څخه ټاکل کیږي او دغه کمیته ورڅخه جوړیږي.

شخصی مقام پر اساس دنده سرته ورسوي او د ترون کوونکو هیوادونو له لوري په عادلانه جغرافیوي سیمو د بیلابیلو تمدنونو او بیلابیلو قضایي سیستمونو څخه ټاکل کیږي او دغه کمیته ورڅخه جوړیږي.

۲- اعضای کمیته با رأی مخفی از بین کسانی که دول عاقد برای عضویت کمیته نامزد کرده اند انتخاب میشوند. هر دولت عضو میتواند یک نفر را از میان اتباع خود نامزد کند.

۲- د کمیټې غړي د پټو رأیو په واسطه د هغو کسانو له ډلي څخه چې ترون کوونکو هیوادونو له خوا دغې کمیټې ته د نامزد په توگه پیژندل شوي ټاکل کیږي. هر دولت کولای شي د خپلو وگړو څخه یو تن دغې کمیټې ته نامزد کړي.

۳- سرمنشی ملل متحد فهرست اسامی کلیه کسانی را که به این ترتیب نامزد شده اند به ترتیب حروف الفباء و با ذکر نام دول عضو که آنها را نامزد کرده اند تهیه و به دول عاقد این قرارداد تسلیم میکند.

۳- د ملگرو ملتونو سرمنشي د ټولو هغو کسانو د نومونو فهرست چې دغې کمیټې ته نامزد شوي دې دالفا په ترتیب د غړي هیواد د نوم په یادوني سره کوم چې نامزد یې ور پیژندلي دي جوړوي او ترون کوونکو هیوادونو ته یې سپاري.

۴- انتخاب اعضای کمیته در جلسه متشکل از کلیه دول عضو که از طرف سرمنشی ملل متحد در مقر ملل متحد دعوت میشوند انجام خواهد گرفت. در این جلسه که با حضور دو ثلث دول عضو حایز اکثریت میشود، کسانی به عضویت کمیته انتخاب میشوند که تعداد بیشتر یا اکثریت مطلق آراء نماینده گان حاضر و رأی دهنده دول عضو را به دست آورند.

۴- د کمیټې د غړو ټاکل په هغه غونډه کې چې د ملگرو ملتونو د سرمنشي له خوا د ملگرو ملتونو په مقر او د ناستي ځاي کې به جوړیږي او ټول هیوادونه چې د سرمنشي له خوا رابلل شوې په دغه غونډه کې گډون کوي دغه غونډه چې د غړيو هیوادونو د دريو څخه د دوو په شتوالي اکثریت گڼل کیږي، هغه کسان د کمیټې د غړيو په توگه ټاکل کیږي، چې د حاضر و استازيو مطلق او بشپړ اکثریت رايې ترلاسه کړي.

۵- الف: اعضای کمیته برای مدت چهار سال انتخاب میشوند. معذالك دوره عضویت نه نفر از کسانی که در نخستین انتخابات به عضویت بر گزیده میشوند پس از دو سال منقضی میگردد و رئیس کمیته بلافاصله پس از انجام نخستین انتخابات اسامی این نه عضو را به حکم قرعه تعیین مینماید.

۵- الف: د کمیټې غړي د څلورو کلونو د پاره ټاکل کیږي په همدغه ترتیب د نهو تنو هغو کسانو د دندې د سرته رسولو موده چې په لومړیو ټاکنو کې په غړیتوب منل شوي دي د دوو کلونو تر تیریدلو وروسته پای ته رسیږي او د کمیټې رئیس پرته له ځنډ څخه د دغو نهو تنو نومونه د لومړنیو ټاکنو وروسته د پچي په اساس ټاکي.

ب: برای جانیشینی کارشناسی که به علل غیر منتظره از ادامه وظایف خود در کمیته دست کشیده دولت متبوع او کارشناس دیگری را از میان اتباع خود مشروط به تصویب کمیته منصوب میکند.

۶- پرداخت مصرف و مخارج اعضای کمیته، مادامی که در کمیته انجام وظیفه میکنند به عهده دول عضو خواهد بود.

ماده ۹:

۱- دول عاقد متعهد میشوند گزارشی در باره اقدامات قانونی و قضائی و اداری و غیره که به منظور اجرای مقررات و مفاد این قرارداد معمول داشته اند در مواعید زیر به سرمنشی تسلیم نمایند که مورد مطالعه و بررسی کمیته قرار گیرد:

الف: ظرف یک سال از تاریخ لازم الاجراء شدن قرارداد در مورد هر یک از دول.

ب: متعاقباً هر دو سال یک بار و بعلاوه هر وقت که کمیته چنین تقاضای بنماید. کمیته میتواند از دول عاقد تقاضای اطلاعات تکمیلی بنماید.

۲- کمیته هر سال گزارش اقدامات و فعالیتهای خود را توسط سرمنشی به مجمع عمومی تسلیم میدارد و میتواند بر اساس مطالعه و بررسی گزارشها و اطلاعات واصله از دول عضو پیشنهادها و توصیه های که دارای جنبه عمومی است بنماید. این پیشنهادها و توصیه های عمومی در صورت لزوم همراه با ملاحظات دول عضو به مجمع عمومی گزارش خواهد شد.

ماده ۱۰:

۱- کمیته آئین نامه و مقررات داخلی خود را تعیین و تصویب خواهد کرد.

ب: دهغه کار پوهه پرځای چې په ناڅاپي توگه یی په کمیته کي د دندي د سرته رسولو څخه لاس اخیستی وي. دهغه اړوند دولت د خپلو وگړو د مینځه یو بل کار پوه د کمیته د غړیتوب د پاره ټاکي.

۶- د کمیته د غړیو لگښتونه او د بودجي ورکړه کوم وخت چې هغوي په کمیته کې کار کوي د غړي هیواد په غاړه ده.

نهمه ماده:

۱- لاسلیک او تړون کوونکي هیوادونه ژمنه کوي چې د اداري، قضایي او قانوني اقدامونو په اړه چې د دغه تړون له گټو سره اړیکي ولري په لاندې مودو کې د ملگرو ملتونو سرمنشي ته وسپاري ترڅو د کمیته د څیړني او غور لاندې واقع شي.

الف: د هر یوه هیواد په برخه کې د تړون د اجرا وړ گړځیدلو له نېټې نه د یو کال په موده کې.

ب: تر هر دوو کلونو وروسته او همدارنگه که کوم وخت کمیته د دا ډول رپوټ غوښتنه وکړي کمیته کولای شي د غړیو هیوادونو څخه د معلوماتو او اطلاعاتو د بشپړولو غوښتنه وکړي.

۲- کمیته هر کال د سرمنشي په واسطه د خپلو کړنو او فعالیتونو رپوټ د عمومي ټولني او مطالعي په نتیجه کې هغه وړاندیزونه او سپارښتني چې عمومي اړخ ولري د هغو غوښتنه وکړي، دغه وړاندیزونه او سپارښتني د اړتیا په صورت کې د غړیو هیوادونو د نیوکو په پام کې نیولو سره عمومي ټولني ته وړاندې کيږي.

لسمه ماده:

۱- کمیته به د خپلو داخلي مقرراتو او کړنو تگلاره وټاکي او هغه به تصویب کړي.

- ۲- کمیته خپل رئیس هیأت د دوو کلونو د پاره ټاکی.
- ۲- کمیته هیأت رئیس خود را برای مدت دو سال انتخاب خواهد نمود.
- ۳- د کمیته دار الانشاء به د ملگرو ملتونو د سرمنشی په غاړه وي.
- ۳- دارالانشای کمیته به عهده سرمنشی ملل متحد خواهد بود.
- د کمیته غونډې به معمولاً د ملگرو ملتونو د سازمان په مقر کې جوړې کړل شي.
- جلسات کمیته عادتاً در مقر سازمان ملل متحد منعقد خواهد گردید.

یولسمه ماده:

ماده ۱۱:

- ۱- که چیرې کوم یو غړی هیواد په دې وپوهیري چې کوم بل غړی هیواد د دغه حاضر تړون مقررات نه مراعات کوي او هغه تر اجراء لاندې نه نیسي، کولای شي د کمیته پاملرنه دې خواته واړوي، او کمیته دغه یادونه هغه هیواد ته وکړي، نوموړی هیواد د دريو میاشتو په اوږدو کې لیکلي توضیحات د قضیې د روښانتیا په اړه او همدارنگه کوم چلند چې د اړتیا په صورت کې ترسره کړي وي و کمیته ته وسپاري.
- ۱- هرگاه یکی از دول عضو چنین تشخیص دهد که یکی از دول عضو مقررات قرارداد حاضر را مرعی و مجری نمیدارد میتواند توجه کمیته را به موضوع جلب کند کمیته مراتب را به اطلاع دولت مربوطه میرساند. دولت مربوطه ظرف سه ماه توضیحات کتبی برای روشن شدن قضیه و عنداللزوم اقداماتی که ممکن بود به عمل آید تسلیم کمیته میکند.

- ۲- که چیرې د شپږو میاشتو په اوږدو کې د خبرتیا تر لاسه کوونکي هیواد موضوع د دوه اړخیزو خبرو په واسطه یا بله کومه لاره چې د دواړو لوریو د پاره د منلو وړ وي د هغوي د غوښتنې سره سم نه شي تر لاسه او حل او فصل نه شي دواړه لوري هیوادونه حق لري چې موضوع بیا د یوه یادښت په واسطه و کمیته ته وسپاري او دغه مراتب نورو هیوادونو ته هم خبر ورکړي.
- ۲- هرگاه ظرف شش ماه پس از اطلاع اولیه به دولت دریافت کننده موضوع از طریق مذاکرات دو جانبه یا از هر طریق دیگری که برای دو دولت مقدور باشد به صورت مرضی الطرفین حل و فصل نشود، هر یک از دو دولت مزبور حق خواهند داشت که موضوع را مجدداً به وسیله یادداشتی به کمیته مرجوع دارد و مراتب را به دولت دیگر نیز اطلاع دهد.

- ۳- کمیته یوازي په هغه صورت کې کولای شي د دغې مادې د دویم بند له مخې د یوه اختلاف او بیلوالی په اړه غور وکړي چې مخکې یې ډاډ ترلاسه کړي وي چې د کورنیو حقوقو د عدالت غوښتنې ټول پړاوونه یې بشپړ کړي وي او دغه پړاوونه یې د نړیوالو حقوقو د کلي اصولو د منني وړ وي د هغه څخه یې ځکه پورته کړي وي، دغه
- ۳- کمیته فقط در صورتی میتواند در مورد یک اختلاف طبق بند (۲) این ماده رسیده گی نماید که قبلاً اطمینان حاصل کرده باشد که کلیه طرق دادخواهی در حقوق داخلی که بر اساس اصول کلی مورد قبول حقوق بین المللی استوار باشد، مورد استفاده و توسل قرار گرفته است. این

قاعده در مواردی که آئین داد خواهی متضمن مواعید طولانی غیر معقولی باشد اعمال نمیگردد.

۴- کمیته میتواند در مورد هر موضوعی که به آن ارجاع میشود اطلاعات تکمیلی دیگری که لازم بدانند از دول مربوط بخواهد. در مواقعی که کمیته به موجب ماده حاضر مشغول بررسی موضوع میباشد، هر یک از دول ذینفع میتوانند نماینده یی تعیین کنند که بدون داشتن حق رأی در تمام مدت رسیده گی در جلسات کمیته شرکت نماید.

ماده ۱۲:

۱- الف: پس از آن که کمیته کلیه اطلاعاتی را که لازم تشخیص میدهد تحصیل نمود و مورد بررسی و مذاقه قرار داد، رئیس کمیته کمیسیون سازش مخصوص یی (که منبهد "کمیسیون" نامیده میشود) مرکب از پنج تن که ممکن است عضو کمیته باشند و یا نباشند تعیین خواهد کرد، اعضای کمیسیون با رضایت کامل طرفین اختلاف انتخاب میشوند و کمیسیون مساعی جمیله خود را به منظور یافتن راه حل دوستانه موضوع، که مبتنی بر احترام و مراعات مفاد قرارداد حاضر باشد، برای دول ذینفع به کار خواهد برد.

ب: هرگاه طرفین اختلاف ظرف سه ماه در خصوص ترکیب کمیسیون جزءاً یا کلاً به توافق نرسند آن عده از اعضای کمیسیون که مورد توافق طرفین اختلاف قرار نگرفته اند با رأی مخفی و به اکثریت دو ثلث آراء اعضای کمیته از بین اعضای خود کمیته انتخاب خواهند شد.

لاره چاره، د هغو پینو په اړه چې د عدالت غوښتنې ډیر او اوږده پړاوونه غواړي په دغه اړه نه عملي کيږي.

۴- کمیته کولای شي د هري هغي موضوع په اړه چې دوي ته سپارله کيږي که چيري د نورو معلوماتو او خبرتياوو ترلاسه کولو ته اړتيا وليدله شي له اړوند هیوادونو څخه یی ترلاسه کولای شي. په کوم وخت کې چې کمیته د حاضري مادې د کومي موضوع په څیرنه بوخته وي هریو گڼه لرونکي هیواد کولای شي چې استازي وټاکي او هغه د رایي د حق د لرلو پرته د څیرني او غور په موده کې چې کمیته ورباندي بوخته وي، د هغي په ټولو غونډو کې گډون وکړي.

دولسمه ماده:

۱- الف: تر هغه وروسته چې کمیته ټولي هغه خبرتياوي چې وړ بریښي هغه ترلاسه کړي او تر غور او هر اړخيزي څیرني لاندې ونیسي. د خاص سمون د کمیسیون رئیس (چې تردې وروسته کمیسیون بلل کيږي) د پنځو تنو څخه جوړ شوي او امکان لري د کميټې غړي هم وي یا نه وي ټاکل کيږي د کمیسیون غړي د اختلاف لرونکو دواړو لوريو له خوا ټاکل کيږي او کمیسیون خپلي هر اړخيزي هڅي د موضوع د دوستانه حل او فصل په اړه چې د دغه تړون د گټو سره سمې وي د گټو لرونکو هیوادونو د پاره کار تري اخلي.

ب: که چيري د لانجې دواړه خواوې د دريو مياشتو په اوږدو کې د کمیسیون د جزيي یا بشپړ ترکیب او جوړښت په اړه موافقي ته ونه رسيږي د کمیسیون هغه شمير غړي چې د دواړو لوريو له خوا اختلاف ورباندي نه وي رامنځته شوي د پټي رأی او د کميټې د غړيو د دريو څخه د دوو برخو په اکثریت د کميټې د غړيو څخه ټاکل کيږي.

- ۲- اعضای کمیسیون من باب اهلیت و مقام شخصی خود خدمت میکنند و نباید از اتباع دول طرف اختلاف و یا از اتباع دول غیر عضو قرارداد حاضر باشند.
- ۳- کمیسیون رئیس، او د خپل کورني کار لایحه ټاکي او هغه تصویبوي.
- ۴- کمیسیون غونډي د معمول سره سم د ملگرو ملتونو په سازمان کې او یا بل کوم وړ ځاي کې چې کمیسیون يې وټاکي دا غونډي به جوړي کړل شي.
- ۵- د حاضر تړون د (۱۰) مادې د (۳) بند له مخې نوموړي دارالانشا په هغه صورت کې چې د هیوادونو ترمنځ اختلاف او بیلوالي د کمیسیون د جوړولو لامل شي خپل خدمتونه د کمیسیون په واک کې ورکوي.
- ۶- د اختلاف لوري هیوادونه د کمیسیون د غړيو لگښتونه د هغه برآورد له مخې چې د سرمنشي په واسطه تسلیم کيږي یو برابر ورکول کيږي.
- ۷- سرمنشي واک لري چې د اړتیا په وخت کې مخکي تر هغه چې اختلاف لرونکي هیوادونه اړوند لگښتونه د دغې مادې (۶) بند سره سم ورکړي او د کمیسیون د غړيو لگښتونه دي هم ورکړي.
- ۸- د کمیسیون غړي او شخصي مقام د لرلو له مخې خدمت کوي، او د لانجې او اختلاف لرونکو هیوادونو د وگړو څخه يې باید نه وي او همدارنگه د دغه تړون څخه پرته هیواد غړي هم باید نه وي.
- ۳- کمیسیون رئیس، او د خپل کورني کار لایحه ټاکي او هغه تصویبوي.
- ۴- کمیسیون غونډي د معمول سره سم د ملگرو ملتونو په سازمان کې او یا بل کوم وړ ځاي کې چې کمیسیون يې وټاکي دا غونډي به جوړي کړل شي.
- ۵- د حاضر تړون د (۱۰) مادې د (۳) بند له مخې نوموړي دارالانشا په هغه صورت کې چې د هیوادونو ترمنځ اختلاف او بیلوالي د کمیسیون د جوړولو لامل شي خپل خدمتونه د کمیسیون په واک کې ورکوي.
- ۶- د اختلاف لوري هیوادونه د کمیسیون د غړيو لگښتونه د هغه برآورد له مخې چې د سرمنشي په واسطه تسلیم کيږي یو برابر ورکول کيږي.
- ۷- سرمنشي واک لري چې د اړتیا په وخت کې مخکي تر هغه چې اختلاف لرونکي هیوادونه اړوند لگښتونه د دغې مادې (۶) بند سره سم ورکړي او د کمیسیون د غړيو لگښتونه دي هم ورکړي.
- ۲- اعضای کمیسیون من باب اهلیت و مقام شخصی خود خدمت میکنند و نباید از اتباع دول طرف اختلاف و یا از اتباع دول غیر عضو قرارداد حاضر باشند.
- ۳- کمیسیون رئیس خود را انتخاب و روش کار و لایحه داخلی خود را تعیین و تصویب خواهد نمود.
- ۴- جلسات کمیسیون عادتاً در مقرر سازمان ملل متحد یا محل مناسب دیگری که کمیسیون تعیین کند منعقد خواهد گردید.
- ۵- دارالانشای مذکور در بند (۳) ماده (۱۰) قرارداد حاضر در صورتی که اختلاف بین دول موجب تشکیل کمیسیون شود خدمات خود را در اختیار کمیسیون میگذارد.
- ۶- دول طرف اختلاف هزینه اعضای کمیسیون را بر اساس صورت برآوردی که به وسیله سرمنشی تسلیم میشود علی السویه پرداخت خواهند نمود.
- ۷- سرمنشی اختیار دارد در صورت لزوم پیش از آن که دول طرف اختلاف مصارف متعلقه را طبق بند (۶) این ماده تادیه نمایند، مصرف اعضای کمیسیون را پرداخت نماید.
- اطلاعاتی که کمیته تحصیل و بررسی نموده است در اختیار کمیسیون قرار خواهد گرفت و کمیسیون میتواند از دول ذیربط تقاضای ارسال اطلاعات مربوطه دیگری را بنماید.

دیارلسمه ماده:

۱- کمیسیون د موضوع تر هر اړخیزی څیړني وروسته یو رپوټ برابر وي او د کمیټي رئیس ته یې وړاندي کوي، دغه رپوټ به د هغو پایلو لرونکي وي چې د اختلاف وړلو ریو د پینو څخه ترلاسه شوي دي. او د داسې سپارښتنو لرونکي به وې چې د دواړو لوریو ترمنځ د دوستانه حل لاره پکې لټول شوي وي.

۲- د کمیټي رئیس د کمیسیون رپوټ د اختلاف وړلو ریو ته استوي، نوموړي هیوادو نه به د دریو میاشتو په اوږدو کې خپله موافقه یا مخالفت د هغو سپارښتنو په اړه چې په رپوټ کې وړاندي شوي وي څرگندوي او د کمیټي رئیس ته به خبر ورکوي.

۳- د ورکړل شوې مودې تر بشپړیدلو وروسته د دغې مادې د دویم بند له مخې د کمیټي رئیس د کمیسیون رپوټ د گټو لرونکو هیوادونو د څرگندونو په ملتیا د تړون نورو تړون کوونکو هیوادونو ته استوي.

څوارلسمه ماده:

۱- د تړون لاسلیک کوونکي هر یو هیواد په هر وخت کې چې وغواړي اعلام کړي د هغه دولت د اړوندو وگړو او ډلو د عرض پانې او د شکایتونو او ستونزو د حل او څیړني د کمیټي صلاحیت تر لاسه کړي هغوي چې دا غوښتنه ولري چې حقونه یې تر پینو لاندې شوي او د دغه تړون د حقونو څخه سرغړونه شوې ده او اړوند دولت له خوا ورباندې تیري شوې، په رسمیت یې پیژني، کمیټه هیڅ کومه عریضه یا شکایت د داسې دولت په اړه چې په همدا ډول کار یې لاس نه وې پوري کړي، نه تر لاسه کوي.

۲- د دغه تړون هر یو لاسلیک کوونکي هیواد چې د کمیټي د واک پیژندنه

ماده ۱۳:

۱- کمیسیون پس از بررسی همه جوانب موضوع گزارشی تهیه و به رئیس کمیته تسلیم میکنند این گزارش مشتمل بر استنتاجات کمیسیون در مورد واقعیات مربوطه به اختلاف بین طرفین بوده و متضمن توصیه های که برای حل دوستانه اختلافات مناسب تشخیص میشود، خواهد بود.

۲- رئیس کمیته گزارش کمیسیون را به هر یک از دول طرف اختلاف ارسال خواهد داشت. دول مذکور ظرف سه ماه موافقت یا مخالفت خود را با توصیه های مندرج در گزارش کمیسیون به رئیس کمیته اطلاع خواهند داد.

۳- پس از انقضای مهلت مقرر در بند (۲) این ماده رئیس کمیته گزارش کمیسیون را به انضمام اظهاریه های دول ذینفع برای سایر دول عاقد قرارداد ارسال خواهد داشت.

ماده ۱۴:

۱- هر یک از دول عاقد قرارداد، میتوانند در هر موقع اعلام نمایند که صلاحیت کمیته را برای دریافت و رسیدگی به شکایات و عرایض افراد یا دسته های از اشخاصی که تابع آن دولت بوده و مدعی باشند که با نقض یکی از حقوق مصرحه در قرارداد حاضر از طرف آن دولت در معرض تعدی قرار گرفته اند، به رسمیت می شناسد. کمیته هیچ عریضه یا شکایت راجع به دولتی را که مبادرت به اعلام چنین اعلامیه یی ننموده باشد، دریافت نخواهد داشت.

۲- هر یک از دول عاقد این قرارداد که شناسایی صلاحیت کمیته را طبق بند (۱) این

ماده اعلام دارد می‌تواند در داخل نظام قضائی مملکتی خود، برای دریافت و رسیده گی به شکایات افراد یا دسته های از اشخاص که تابع آن دولت می‌باشند و مدعی هستند که با نقض یکی از حقوق مصرحه در قرارداد حاضر از طرف دولت مذکور در معرض تعدی قرار گرفته اند و سایر طرق دادخواهی که در دسترس شان بوده مراجعه نموده اند، مرجعی را ایجاد یا تعیین نماید.

۳- اعلام شناسایی که طبق بند (۱) این ماده صورت می‌گیرد و نام مرجعی که به موجب بند (۲) این ماده ایجاد و یا تعیین میشود توسط دولت مربوط به سرمنشی سازمان ملل متحد تسلیم میشود و مشار الیه رونوشت آنرا برای سایر دول عاقد قرارداد می‌فرستند. اعلام شناسایی را میتوان هر موقع از طریق ارسال یادداشت به سرمنشی سازمان ملل متحد مسترد داشت، لیکن این استرداد در مورد عرایضی که کمیته تا آن تاریخ دریافت داشته مؤثر نخواهد بود.

۴- مرجعی که طبق بند (۲) این ماده ایجاد و یا تعیین میشود موظف است شکایات واصله را در دفتری به نام دفتر عرایض ثبت کند و نسخه های مصدق و متحد الشکل این دفتر همه ساله از طریق مناسب در اختیار سرمنشی قرار دهد محتویات دفتر مزبور افشاء نخواهد شد.

۵- هرگاه مرجعی که طبق بند (۲) این ماده ایجاد و یا تعیین میشود نتواند موجبات رضایت عارض یا شاکی را فراهم سازد عارض حق دارد ظرف شش ماه مراتب را به استحضار کمیته برساند.

۶- الف: کمیته هر عریضه یی را

د دغی مادې د لومړي بند له مخي اعلام کړي کولاي شي د خپل هیواد قضایي نظام کې د هغو ډلو او وگړیو د شکایتونو د اوریدلو چې د نوموړي دولت تابع وي او د دې یادونه کوي چې د دغه حاضر تړون د گټو پر خلاف د دوی حقونه تر پښو لاندې شوي دي او د عرض اوریدلو نورو ټولو اړوندو مراجعو ته یی مراجعه کړي ده کولاي شي یوه مرجع وټاکي.

۳- د پیژندنې اعلام چې د دې مادې د لومړي بند له مخي ترسره کيږي او د هغې مرجع نوم چې د دې مادې د (۲) بند له مخې ټاکل کيږي او د اړوند دولت له خوا د ملگرو ملتونو سرمنشي ته سپارل کيږي او نوموړي د هغه یوه کاپي د تړون نورو هیوادونو ته استوي، د پیژندنې اعلام هر وخت د یوه یادښت د لیرلو له مخي د ملگرو ملتونو سرمنشي ته مسترد کړي دغه ورکړه د هغو عرض پانډو په اړه چې کمیټي تر دغه نیټې پورې ترلاسه کړي وي، اغیزمن نه ثابتيږي او پر هغو باندې کومه اغیزه نشي کولاي.

۴- هغه مرجع چې د دې مادې د (۲) بند له مخې جوړيږي یا ټاکل کيږي، موظفه گڼل کيږي چې ترلاسه شوي شکایتونه د عریضو په څانگه کې ثبت کړي او د دغه څانگي تصدیق کړل شوي متحد الشکل نسخې په وړ توگه د عمومي منشي په واک کې ورکړي د نوموړي څانگي محتویات نه بر بندل کيږي.

۵- هر کله چې د دې مادې د دوهم بند له مخې رامنځته شوي او ټاکل شوي مرجع ونه کړاي شي چې د عارض او شکایت کوونکي قناعت ترلاسه کړي عارض حق لري چې د شپږو میاشتو په اوږدو کې دغه مراتب وکمیټي ته خبر ورکړي.

۶- الف: کمیته هره عریضه چې هغې ته راجع

که به آن ارجاع گردد، محرمانه به نظر دولت عاقدی که شاکی مدعی است مقررات این قرارداد را نقض کرده است می‌رساند، لیکن هویت شخص و یا گروه افراد شاکی را بدون رضایت صریح شخص و یا گروه مذکور نمیتوان فاش ساخت. کمیته شکایاتی را که فاقد امضای صریح باشد نخواهد پذیرفت.

ب: دولت مربوطه ظرف سه ماه پس از اطلاع از مفاد شکایت توضیحات و اظهارات لازم را که برای روشن شدن موضوع و عنداللزوم اقداماتی که ممکن بود به عمل آید کتباً به اطلاع کمیته می‌رساند.

۷- الف: کمیته با توجه به اطلاعاتی که دولت مربوطه و شخص شاکی در اختیار گذارده اند عرایض و شکایات را مورد بررسی قرار می‌دهد. کمیته در صورتی شکایاتی را مورد بررسی قرار خواهد داد که قبلاً اطمینان حاصل کرده باشد که شخص شاکی کلیه طرق دادخواهی ممکن را مورد استفاده و توسل قرار داده است. این قاعده در مواردی که آئین دادخواهی متضمن مواعید طولانی غیر معقول باشد، اعمال نمی‌گردد.

ب: کمیته پیشنهادها و توصیه‌های اجتماعی خود را به اطلاع دولت مربوطه و شخص عارض خواهد رسانید.

۸- کمیته خلاصه، عرایض واصله و در صورت اقتضاء خلاصه توضیحات و اظهارات دول مربوطه و نیز پیشنهادها و توصیه‌های خود را در گزارش سالانه منتشر خواهد کرد.

کیري په پټه د تړون کوونکي هیواد نظر چې شکایت کوونکي مدعي دي چې دغه هیواد یې د تړون د گټو پر خلاف د هغه حقونه تر پښو لاندې کړي هغه ته رسوي مگر د شکایت کوونکي سړي او ډلي د پېژندنې د څرگندولو په اړه د هغه د موافقي پرته او هویت نه ښکاره کوي. کمیته هغه شکایتونه، چې څرگنده لاسلیک ونه لري هغه نه مني.

ب: اړوند دولت د دريو میاشتو په اوږدو کې تر هغه وروسته چې د خبرتیا د گټو په اړه توضیحات او څرگندونې د موضوع د ښه روښانتیا په اړه ورکي او د اړتیا په صورت کې هغه اقدامات چې ممکن دي سرته ورسوي دا ټول و کمیټې ته خبر ورکوي.

۷- الف: کمیټه د هغو خبرتیاو پر اساس چې شکایت کوونکي او اړوند دولت د هغوي په واک کې ورکړي عریضې او شکایتونه تر غور او څیړنې لاندې نیسي. کمیټه په هغه صورت کې شکایت تر غور او څیړنې لاندې نیسي او ډاډ تر لاسه کړي چې شکایت کوونکي د غور او عدالت غوښتنې په اړه ټول پړاوونه تیر کړي دي دغه قاعده په هغو برخو کې چې د هغو د عدل او غور موده ډیر وخت په برکې نیسي عملي کیري.

ب: کمیټه هغه خبرتیاوي او اطلاعات چې د دولت یا عارض وگړي له خوا د هغو په واک کې ورکړل شوي وي د هغو پلټنه او څیړنه یې کوي.

۸- کمیټه د غوښتنې په صورت کې د ترلاسه کړل شویو عریضو لندیز او اړوندو هیوادونو څرگندونې، توضیحات او همدارنگه خپلي سپارښتنې او وړاندیزونه په خپل کالني رپوټ کې خپروي.

۹- کمیته به هغه وخت کې د دې صلاحیت او واک لري چې په دغه مقررره کې راغلي دندی سرته ورسوي او لږ تر لږه لسو غړيو هیوادونو یې صلاحیت د دې مادي د لومړي بند له مخې په رسمیت پیژندلي وي.

پنځلسمه ماده:

۱- د ۱۹۶۰ کال د ډسمبر د (۱۴) نېټې د عمومي ټولني د پنځلسمي دورې په (۱۵۱۴) پریکړه لیک کې د راغلیو مندرجاتو د استعمار لاندې هیوادونو ته د خپلواکي د ورکولو د اعلامیې د موخو د ترلاس کولو پورې او د حاضر تړون مقررات په هیڅ توګه د نوموړيو هیوادونو د عدل غوښتنې څخه د ډډې کولو په مانا نه دې کوم چې د تخصصي سازمانونو او د ملګرو ملتونو د سازمان او نورو نړیوالو سندونو له مخې وهغوي ته ورکړل شوي دي محدودیت نشي رامنځته کولای.

الف: جوړه شوي کمیته به د حاضر تړون د نسخي له مخې او د (۸) مادي د لومړي بند پر اساس د ملګرو ملتونو د ارګانونو څخه تر لاسه شوي شکایتونه کوم چې د دغه تړون د موخو سره مستقیمی اړیکي لري او د هغو تر قیمومیت لاندې سیمو او یا خود مختارو سیمو د اوسیدونکو د شکایتونو د اوریدلو یا په بشپړه توګه د هغو سیمو څخه چې د ملګرو ملتونو د عمومي ټولني د پنځلسمي دورې د (۱۵۱۴) پریکړه لیک له مخې پکې شاملیږي، او د حاضر تړون له مسایلو سره اړیکي هم لري او نوموړي ارګانونه په دغه اړه اقدام او کړني هم سرته رسوي، په دغه برخه کې نظر څرګندوي او د هغې موضوع په اړه شکایتونه او سپارښتنې سرته رسوي.

ب: کمیته به د ملګرو ملتونو د لوړو مقامونو او ارګانونو د رپوټونو یو نقل چې د دقصابي، اداري او د قانون جوړونې د

۹- کمیته فقط در صورتی صلاحیت خواهد داشت وظایف مقررره در این ماده را انجام دهد که حداقل ده دولت عاقد این قرارداد، صلاحیت آن را طبق مفاد بند (۱) این ماده به رسمیت شناخته باشند.

ماده ۱۵:

۱- تا نیل به هدف های اعلامیه اعطای استقلال به کشور ها و ملل تحت استعمار مندرج در قطعنامه ۱۵۱۴ (دوره ۱۵) مجمع عمومی مؤرخ (۱۴) دسمبر ۱۹۶۰ مقررات قرارداد حاضر به هیچ وجه در برخورداری ملل مذکور از حق دادخواهی و شکایت که به موجب سایر اسناد بین المللی یا از طرف سازمان ملل متحد و سازمانهای تخصصی به آنان اعطاء گردیده است محدودیتی ایجاد نخواهد کرد.

الف: کمیته متشکل طبق بند (۱) ماده ۸ قرارداد حاضر، رونوشت شکایات واصل از ارګانهای سازمان ملل متحد را که مشغول به مسایلی میباشد که با اصول و هدفهای قرارداد ارتباط مستقیم دارد دریافت خواهد داشت و در باره شکایات رسیده از سکنه اراضی تحت قیمومیت و یا غیر خود مختار و یا به طور کلی از سایر سرزمینهای مشمول قطعنامه شماره ۱۵۱۴ (دوره پانزدهم) مجمع عمومی که با مسایل منظور در قرارداد حاضر ارتباط دارد و ارګانهای مذکور راجع به آن اقدام و رسیده گی مینمایند، اظهار عقیده کرده و راجع به موضوع آن شکایات توصیه های به عمل خواهد آورد.

ب: کمیته رونوشت گزارشهای ارګانهای صالحه سازمان ملل متحد را در زمینه اقدامات قانونگذاری و قضائی و اداری یا هر اقدام دیگری که مستقیماً

به اصول و هدفهای این قرارداد مربوط میشود و توسط قوای اجرایی سرزمینهای مذکوره در جزء (الف) این بند معمول گردیده است، دریافت خواهد داشت و عقاید و پیشنهاد های خود را به اطلاع ارگانهای مزبور خواهد رسانید.

۲- گزارش کمیته به مجمع عمومی حاوی خلاصه عرایض و گزارشهای رسیده از ارگانهای ملل متحد بوده و همچنین عقاید و توصیه های کمیته در خصوص عرایض و گزارشهای مذکور خواهد بود.

۳- کمیته از سرمنشی سازمان ملل تقاضا میکند که کلیه اطلاعات مربوط به هدفهای این قرارداد و همچنین هر گونه اطلاعاتی که راجع به سرزمین های مذکور در بند (۲) (الف) این ماده در اختیار دارد به کمیته ارسال دارد.

ماده ۱۶:

مقررات قرارداد حاضر در مورد تدابیری که بایستی برای حل اختلافات و رسیده گی به شکایات اتخاذ شود، بدون خلل به سایر طرق حل اختلاف و رسیده گی به شکایات راجع به موضوع تبعیضات که در اسناد اساسی سازمان ملل و یا اسناد مربوط به تأسیس مؤسسات تخصصی آن و یا در قرارداد های مصوبه سازمان ملل متحد در نظر گرفته شده، اجراء میشود و مقررات مذکور مانع از آن نخواهد بود که دول عاقد به سایر طرق حل اختلاف طبق موافقت نامه های بین المللی عمومی و یا خصوصی که بین آنان منعقد و مجری است توسل جویند.

اقدامونو په اړه وي او په مستقیمه توګه د دغه تړون له اصولو او موخو سره اړیکې ولري او د نوموړیو سیمو د اجرائیې قوې له خوا د دې بند په (الف) جز کې راغلي دې ترلاسه کړي او خپلې نظریې او وړاندیزونه به و اړوندو ارګانونو ته خبر ورکړي.

۲- عمومي ټولني ته د کميټې رپوټ به د ملګرو ملتونو ارګانونو ته د رسيدلو عريضو د رپوټونو لنډيز وي او همدارنګه د نوموړيو عريضو او رپوټونو په اړه د کميټې سپارښتني او نظريې هم پکې څرګندي کيږي.

۳- کمیته د ملګرو ملتونو د سازمان د سرمنشي څخه غوښتنه کوي چې د دغه تړون د موخو سره سم ټول اطلاعات او خبرتياوي او همدارنګه هر ډول خبرتياوي چې د نوموړيو سيمو په اړه وي او د دې مادې په (الف) (۲) بند کې اختيار لري وکميټې ته وليږي.

سپارسمه ماده:

د حاضر تړون مقررات د هغو تدبیرونو په اړه دي چې د شکایتونو او اختلافونو د حل څیرنه وشي، پرته له خلل نه په نورو ډولونو کولای شي د شکایتونو د اوریدلو او یا هغه توپیري مسایل چې د ملګرو ملتونو په سندونو یا د تخصصي سازمانونو له خوا په نظر کې نیول شوي دي، اجراء کيږي. د لاسلیک کونکو هیوادونو یا د کړل شوي مقررات په هغه صورت کې د اختلافونو د حل نوري لاري ولټوي، نه خنډ کيږي دغه لاري کیدای شي چې نړیوالې یا خصوصي موافقت نامې وي چې د هغوي تر منځ منل شوي او په جریان کې وي.

درپیمه برخه

بخش سوم

اوه لسمه ماده:

ماده ۱۷:

۱- حاضر ترون د هر دولت د پاره چې د ملگرو ملتونو د سازمان غړي يا د تخصصي موسسو غړي وي يا هغه دولت چې د عدالت نړيواله محکمه يې لاسليک کړي وي او همدارنگه هر دولت چې د ملگرو ملتونو د سازمان د عمومي ټولني له خوا و حاضر ترون ته د غړيتوب په اړه بلنه ورکړل شوي وي، پرانيستي دي.

۱- قرارداد حاضر برای امضای هر دولتی که عضو سازمان ملل متحد یا یکی از مؤسسات تخصصی آن بوده یا هر دولتی که اساسنامه محکمه بین المللی عدالت را امضاء کرده باشد و همچنین هر دولتی که از طرف مجمع عمومی سازمان ملل متحد برای عضویت در قرارداد حاضر دعوت شود، مفتوح خواهد بود.

۲- حاضر ترون به تصویب کړل شي او د تصویب سندونه يې د ملگرو ملتونو سرمنشي ته سپارل کيږي.

۲- قرارداد حاضر به تصویب خواهد رسید و اسناد تصویب آن به سرمنشی سازمان ملل متحد تسلیم خواهد شد.

اتلسمه ماده:

ماده ۱۸:

۱- حاضر ترون د نوموړيو هر يوه هیواد د یوځاي کیدو د پاره د (۱۷مې) مادې په لومړي بند کې پرانيستي دي.

۱- قرارداد حاضر برای الحاق هر یک از دول مذکور در بند (۱) ماده (۱۷) مفتوح خواهد بود.

۲- یوځاي کیدل د ملگرو ملتونو سرمنشي ته د یوځاي کیدو د سند په سپارلو سره ترسره کيږي.

۲- الحاق با تسلیم سند الحاق به سرمنشی ملل متحد انجام میگيرد.

نولسمه ماده:

ماده ۱۹:

۱- دغه ترون د ملگرو ملتونو سرمنشي ته د یوځاي کیدو يا تصویب داوه ویشتم سند تر تسلیمي وروسته دیرش ورځي وروسته د اجرا وړ ګرځي.

۱- قرارداد حاضر سی روز پس از تاریخ تسلیمی بیست و هفتمین سند تصویب و یا الحاق به سرمنشی سازمان ملل متحد لازم الاجراء خواهد شد.

۲- هغه هیوادونه چې دغه ترون تصویب کړي يا د تصویب او یوځاي کیدو د اوه ویشتم سند تر تسلیمي دیرش ورځي وروسته تر هغه چې دیو ځاي کیدو او تصویب سند د ملگرو ملتونو سرمنشي ته وسپاري د اجراء وړ ګڼل کيږي.

۲- قرارداد حاضر برای دولی که آنرا تصویب کنند و یا پس از تسلیم بیست و هفتمین سند تصویب یا الحاق بدان ملحق شوند سی روز پس از تاریخی که سند تصویب یا سند الحاق خود را به سرمنشی ملل متحد تسلیم نمایند لازم الاجراء خواهد بود.

شلمه ماده:

۱- د ملگرو ملتونو سرممنشي به متن، قيود او هغه شرطونه چې په اټکلي گمان به هغه هیوادونه چې د دغه تړون د تصویب او یوځای کیدو پر وخت یې هغه منلي دي ترلاسه کړي د ټولو تړون کوونکو هیوادونو یا هغو هیوادونو ته چې امکان لري له تړون سره یوځای شي په لیکلي توگه خبر ورکوي هر دولت چې په نوموړو شرایطو باندي نیوکه ولري د نوموړي خبرتیا وروسته د نوي (۹۰) ورځو په اوږدو کې د ملگرو ملتونو سرممنشي ته خبر ورکوي چې د بحث لاندې شرط نه مني.

ماده ۲۰:

۱- سرممنشي سازمان ملل متحد متن قيود و شروطی را که احتمالاً دول در موقع تصویب این قرارداد یا الحاق به آن قابل شونډ دریافت داشته و به کلیه دول عاقد یا دولی که ممکن است به قرارداد ملحق شونډ، کتباً اطلاع خواهد داد. هر دولتی که به شرایط مذکور معترض باشد ظرف نود روز پس از تاریخ اطلاعیه مذکور به سرممنشي اطلاع خواهد داد که شرط مورد بحث را نمیپذیرد.

۲- هغه قیدونه او شرطونه چې د دغه تړون د موضوعگانو سره د جمع کولو وړ نه وي او همدارنگه هغه شرطونه او قیدونه چې د هغو په واسطه د یوه هغه ارگان فعالیتونه چې د دغه تړون له خوا رامنځته شوې دې فلج او بي سیکه کړي، روانه گڼل کيږي، او د نوموړي وصف شروط گڼل کيږي چې لږ تر لږه د تړون د لاسلیک کوونکو هیوادونو د دریو څخه د دوو د اعتراض او نیوکي وړ وگڼي.

ماده ۲۱:

۲- به قید و شروطی که با موضوع و هدف قرارداد حاضر غیر قابل جمع است و همچنین شروطی که اثر آن فلج ساختن فعالیت یکی از ارگانهای که توسط این قرارداد حاضر باشد مجاز نخواهد بود و شروطی دارای وصف فوق تعلق میگردد که مورد اعتراض حداقل دو ثلث دول عاقد قرارداد واقع گردد.

منل شوي شرطونه او قیدونه کولاي شو چې هر وخت د لیکلي خبرتیا په واسطه سرممنشي ته وړاندې کړو او نوموړي خبرتیا د رسیدلو له نيتي څخه نافذه او د اعتبار وړ گڼل کيږي.

قيود و شروط قايله را ميتوان هر موقع با اطلاع کتبی به سرممنشي ملل متحد مسترد داشت اطلاعیه مذکور از تاریخ وصول نافذ و معتبر خواهد بود.

یوويشتمه ماده:

هر یو تړون کوونکي هیواد کولاي شي دغه تړون د لیکلي خبرتیا په واسطه چې د ملگرو ملتونو سرممنشي ته یې واستوي فسخ کړي د تړون فسخ کیدل سرممنشي ته د نوموړي خبرتیا تر رسیدلو یو کال وروسته نافذ گڼل کيږي.

ماده ۲۲:

هر یک از دول عاقد میتواند این قرارداد را با اطلاع کتبی به سرممنشي ملل متحد فسخ کند. فسخ قرارداد یک سال پس از تاریخ وصول اعلامیه مذکور به سرممنشي نافذ خواهد بود.

دوه ويستمه ماده:

د دغه تړون د اجراء او تغيير په اړه د تړون کوونکو

ماده ۲۲:

اختلافات بين دو يا چند دولت عاقد راجع

به تفسیر و یا اجرای قرارداد حاضر که از طریق مذاکره یا از طریق دیگر مصرح در این قرارداد حل و فصل نشود، بنأ به درخواست هر یک از طرفین اختلاف در مورد راه حل دیگری توافق نکرده باشند.

ماده ۲۳:

۱- هر یک از دول عاقد میتواند هر موقع کتباً از سرمنشی ملل متحد تقاضای تجدید نظر در قرارداد حاضر را بنماید.

۲- مجمع عمومی سازمان ملل متحد در باره اقداماتی که باید عنداللزوم در مورد چنین تقاضایی اتخاذ گردد، تصمیم خواهد گرفت.

ماده ۲۴:

سرمنشی سازمان ملل متحد جزئیات ذیل را به اطلاع کلیه دول مذکور در بند (۱) ماده (۱۷) قرارداد حاضر خواهد رسانید:

الف: امضاء و تصویب و یا الحاق به قرارداد طبق مواد (۱۷) و (۱۸).

ب: تاریخ اجرای قرارداد حاضر طبق ماده (۱۹).

ج: اطلاعیه ها و اعلامیه ها و مکاتبات واصله طبق مواد (۱۴، ۲۰ و ۲۳).

د: موارد فسخ طبق ماده (۲۱).

ماده ۲۵:

۱- قرارداد حاضر که متون انگلیسی و چینی و اسپانیایی و فرانسوی و روسی آن دارای اعتبار

هیوادونو خخه که چیری د دوو هیوادونو ترمنخ اختلاف پیدا شی چی د خبرو اترو یا بلی کومی لاری چی په دغه ترون کې یادونه شوې حل او فصل نه شی د اختلاف وړ هریو لوری د غوښتنی له مخې د اختلاف د حل په اړه کومه بله لاره لټول کیږي.

درویشتمه ماده:

۱- هر یو ترون کونکي هیواد کولای شی په هر وخت چې وغواړي په لیکلي توگه د ملگرو ملتونو سرمنشی خخه د دغه ترون په اړه د بیا کتنی او غور غوښتنه وکړي.

۲- د ملگرو ملتونو عمومي ټولنه د هغو اقدامونو په اړه چې د اړتیا په وخت کې باید هغه اقدامونه ترسره کړي، په دغه اړه تصمیم نیسي.

خلبرویشتمه ماده:

د ملگرو ملتونو د سازمان سرمنشی لاندې جزئیات د ترون د (۱۷) مادې په لومړي بند کې یاد کړل شویو هیوادونو ته په لیکلي توگه خبر ورکوي.

الف: د (۱۷ او ۱۸) موادو سره سم د ترون سره د یوځای کیدو لاسلیک او تصویب.

ب: د (۱۹) مادې سره سم د حاضر ترون د اجراء نېټه.

ج: د (۱۴، ۲۰ او ۲۳) موادو سره سم راغلي لیکونه، خبرتیاوي او اعلامیې.

د) د ۲۱ مادې له مخې د فسخ کیدو موارد.

پنځه ویشتمه ماده:

۱- حاضر ترون چې انگلیسي، چینی، اسپانوي، فرانسوي او روسي متنونه یې

یو برابر اعتبار لري او د ملگرو ملتونو په آرشیف کې ساتل کيږي.
یکسان مییاشد در آرشیف سازمان ملل متحد ضبط خواهد شد.

۲- د ملگرو ملتونو سرمنشي د دغه تړون تصدیق کړل شوي نسخې ټولو هغو هیوادونو ته چې د (۱۷) مادې په (۱) بند پوري اړه لري هغوي ته استوي.
۲- سر منشی ملل متحد نسخه های مصدق این قرارداد را برای کلیه دولی که به یکی از طبقات مذکوره در بند (۱) ماده (۱۷) تعلق داشته باشد ارسال خواهد داشت.